

DOI 10.31392/NPU-nc.series15.2022.3K(147).30
УДК 378:37.091.12:796-051

Жиденко А.О.
доктор біологічних наук, професор, професор кафедри біології,
завідувачка кафедри біологічних основ фізичного виховання, здоров'я і спорту Національного
університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка, м. Чернігів
ORCID: 0000-0002-3070-1575

Міщенко Т.В.
кандидат біологічних наук,
старший викладач кафедри біологічних основ фізичного виховання, здоров'я і спорту
Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка, м. Чернігів
ORCID: 0000-0002-8801-0734

Паперник В.В.
кандидат біологічних наук,
доцент кафедри біології, доцент кафедри екології та охорони природи
Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка, м. Чернігів
ORCID: 0000-0002-3219-9523

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАГІСТРІВ У ГАЛУЗІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА СПОРТУ: ПРОБЛЕМИ І МОЖЛИВОСТІ

Стаття присвячена вивченню особливостей професійної підготовки магістрів у галузі фізичної культури та спорту. Її актуальність пов'язана з підвищенням відповідальності розробників освітніх програм (ОП) щодо ефективної підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання і спорту, з метою вирішення проблеми якісного оздоровлення населення, чисельність якого постійно зменшується за рахунок збільшення смертності. У роботі використано метод теоретичного аналізу освітніх програм провідних університетів України у напрямі фізичного виховання і спорту, а також наукової літератури з прикладами оцінки освітніх програм Китаю. Вказана невідповідність переліку та обсягу навчальних дисциплін обов'язкових компонентів освітньо-професійної програми другого (магістерського) рівня за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт та вимог Стандарту вищої освіти за цією спеціальністю (про необхідність використання медико-біологічних методів аналізу рухової активності, змагальної діяльності, стану спортсменів і осіб, які займаються фізичною культурою). В проаналізованій освітній програмі відсутні медико-біологічні дисципліни. Тому, після закінчення магістратури, бакалаври, які отримали освіту на інших факультетах, наприклад, філологічному або історичному, не знатимуть, які умови проведення занять у тренажерних залах, яке фізичне навантаження можна використати, щоб не зашкодити людям, які приходять у фітнес центри з метою оздоровлення. Такі фахівці не зможуть здійснювати «проектну, тренувальну, науково-дослідну, інноваційну, експертну та консультативну діяльність у сфері фізичної культури і спорту», як це прописано у Стандарті вищої освіти за спеціальністю 017 «Фізична культура і спорт» для другого (магістерського) рівня вищої освіти у пункті «Працевлаштування випускників».

Ключові слова: професійна підготовка, магістр, фізична культура і спорт, навчальний процес, освітня програма.

Zhydenko A., Mishenko T., Papernyk V. **Professional training of masters in the industry of physical culture and sport: problems and opportunities.** The article is devoted to the study of the peculiarities of masters professional training in the field of physical culture and sport. Its relevance is related to increasing the responsibility of developers of educational programs (ED) for the effective training of future professionals in physical education and sport, in order to solve the problem of quality rehabilitation of the population, which is constantly declining due to increased mortality. The method of theoretical analysis of educational programs of leading universities of Ukraine in the field of physical education and sport, as well as scientific literature with examples of evaluation of educational programs in China is used. The discrepancy between the list and scope of disciplines of the mandatory components of the educational-professional program of the second (master's) level in 017 "Physical Culture and Sport" specialty and the requirements of the Standard of Higher Education in this specialty (status of athletes and persons engaged in physical culture). There are no medical and biological disciplines in the analysed educational program. Therefore, after graduation, bachelors who have studied at other faculties, such as philology or history, will not know what are the conditions for training in gyms, what physical activity can be used to avoid

harming people who come to fitness centres to sanitation. Such specialists will not be able to carry out "design, training, research, innovation, expert and consulting activities in the field of physical culture and sport", as prescribed in the Standard of Higher Education in specialty 017 "Physical Culture and Sport" for the second (master's) level higher education in the section "Employment of graduates".

Key words: professional training, master's degree, physical culture and sport, educational process, educational program.

Постановка проблеми. Через пандемію COVID-19 у світі протягом більше ніж двох років рухова активність людини різко зменшилась, що обумовлено організацією роботи он-лайн, дистанційним навчанням, закриттям спортзалів і фітнес-центрів. Після активного проведення вакцинації були відкриті спортивні клуби, але збережені обмеження у кількості осіб під час відвідування занять з фітнесу та інших видів фізичного навантаження, що значно зменшило кількість людей, які займаються фізичними вправами. У статті «Медицина способу життя – парадокс або світло у кінці тунелю?» професор, доктор медичних наук О.Г. Юшковська стверджує [13], що у сучасному світі ішемічна хвороба серця, ожиріння, гіпертонія, атеросклероз, діабет 2-го типу взаємопов'язані. Це найбільш "олюднені" патології, тобто створені самою людиною у прагненні до комфорту [13]. Все це негативно впливає на здоров'я людей, особливо на його активну частину, і може бути причиною зменшення чисельності населення в Україні. Наприклад, у Чернігівській області спостерігається його зменшення з 991,3 тис. осіб (2020 р.) до 952,5 тис. осіб (на 1 грудня 2021 р.) – зниження на 38,8 тис. осіб, причому переважно за рахунок збільшення смертності. Зараз у м. Чернігів постійне населення складає 277,2 тис. [1]. Тому сьогодні для покращення стану здоров'я населення робота фітнес центрів має особливе значення. Це потребує підготовки висококваліфікованих фахівців з фізичної культури. Крім того, статистика стверджує, що в Чернігові в 2021 році діяльність у сфері спорту і організації відпочинку складала 63,3% від обсягу реалізованих послуг в сфері «Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок населенню» [1]. Отже, найбільш актуальною стає проблема готовності випускників магістратури факультету фізичного виховання ЗВО (Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка) до професійної діяльності. Як стверджують автори [3], за результатами опитування студентів спеціальностей 017 Фізична культура і спорт та 014 Середня освіта (Фізична культура); із 575 респондентів більшість мають низький рівень готовності до професійної діяльності у сучасних фітнес центрах.

Мета статті: дати порівняльний аналіз освітніх програм магістрів спеціальностей 017 Фізична культура і спорт та 014 Середня освіта (Фізична культура) з метою оцінки компетентності фахівців та їх знань щодо впливу фізичного навантаження на організм людини.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аналіз освітньо-професійної програми другого (магістерського) рівня за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт, затвердженою Вченою радою Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка (протокол №10 від 30.06.2021), вказує на існування суперечностей, які виникають і гальмують ефективність підготовки фахівців цієї галузі. Зокрема, між інформацією пункту 5. Викладання: «Застосовуються педагогічні, психологічні та медико-біологічні методи аналізу рухової активності, змагальної діяльності спортсменів» та якісним і кількісним змістом дисциплін у «Обов'язкових компонентах» [6]. У меті та завданнях жодної з названих дисциплін [6] немає аналізу рухової активності, змагальної діяльності, стану спортсменів та осіб, які займаються фізичною культурою із використанням медико-біологічних методів, як це вимагає Стандарт вищої освіти за спеціальністю 017 «Фізична культура і спорт» галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка» для другого (магістерського) рівня вищої освіти [11]. Найбільш близькою до медико-біологічних дисциплін, які повністю відсутні в ОК цієї програми, є курс «Актуальні питання та особливості адаптації у фізичній культурі та спорті» (5 кредитів), метою та завданнями якого є: «засвоєння студентами системи знань, поглиблення отриманих раніше знань; прищеплення навичок наукового пошуку, формування вмінь і навичок самостійного аналізу наукової та методичної літератури, формування глибокого розуміння процесів і явищ, пов'язаних з фізичним вихованням та спортивним тренуванням, формування вмінь науково обґрунтовано розробляти та впроваджувати тренувальні програми, педагогічні технології, нові шляхи фізичного удосконалення різних верств населення та впроваджувати фізичне виховання, здоровий спосіб життя, управлінський підхід до вирішення задач по організації фізичного виховання» [6].

Мету та завдання цього курсу дублює визначення предмету іншої дисципліни «Методологія науково-дослідної роботи» (8 кредитів): «теоретичні і практичні питання дослідно-пошукової та експериментальної роботи, починаючи від вибору проблеми і теми дослідження, уточнення вихідних фактів і теоретичних положень, до апробації та оформлення роботи». Майбутньому магістрові для написання його дипломної роботи обов'язково допоможе і наступний курс «Культура академічного письма» (3 кредити), метою якого є «надання студентам

усвідомлення принципів академічної доброчесності; удосконалення їхньої здатності до використання української (та іноземної, зокрема, англійської) мови для письмового та усного наукового викладення академічних текстів; формування практичних навичок складання прикладної професійної документації».

Таблиця 1

Перелік компонентів ОП

Код н/д	Компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, курсові проекти (роботи), практики, кваліфікаційна робота)	Кількість кредитів	Форма підсумк. контролю
1	2	3	4
1. ОBOB'ЯЗКОВІ КОМПОНЕНТИ ОП (ОК)			
ОК 1.	Філософія вищої освіти	3	Залік
ОК 2.	Методика викладання фахових дисциплін у закладах вищої освіти	3	Залік
ОК 3.	Педагогіка, психологія та менеджмент вищої освіти	5	Екзамен
ОК 4.	Основи наукової комунікації іноземною мовою	7	Екзамен
ОК 5.	Культура академічного письма	3	Залік
ОК 6.	Актуальні питання та особливості адаптації у фізичній культурі та спорті	5	Екзамен
ОК 7.	Теорія та методика тренувального процесу в різних видах спорту	9	Екзамен
ОК 8.	Методологія науково-дослідної роботи	8	Залік
ОК 9.	Спортивно-педагогічне удосконалення (СПУ)	8	Залік
2. ПРАКТИЧНА ПІДГОТОВКА			
ОК 10.	Педагогічна практика (тренерська)	5	Залік
ОК 11.	Педагогічна практика (науково-педагогічна)	5	Залік
3. АТЕСТАЦІЯ			
	Підготовка до складання комплексного кваліфікаційного екзамену. Комплексний кваліфікаційний екзамен	1	Екзамен
	Підготовка та захист кваліфікаційної роботи магістра	3	Захист
	<i>Загальний обсяг обов'язкових компонент</i>	65	
4. ВИБІРКОВІ КОМПОНЕНТИ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ (ВК)			
ВК	Дисципліни за вибором здобувача	25	Залік
	<i>Загальний обсяг вибіркового компонент</i>	25	
	<i>Загальний обсяг освітньої програми</i>	90	

На теперішній час студенти можуть обирати захист магістерської роботи або іспит, тому ці знання вони не застосовують, на відміну від розуміння механізмів енергозабезпечення м'язів у їх підопічних, коли вони будуть працювати тренерами. Детально це питання і багато інших про фізіолого-біохімічні механізми м'язового скорочення висвітлювалися в курсі «Фізіологічні основи адаптації до м'язової діяльності» (3 кредити) [4], який залишився тільки в ОП підготовки магістрів спеціальності 014.11 Середня освіта (Фізична культура), в якій курс «Культура академічного письма» (3 кредити) є вибірковою компонентом [7]. Це є правильним рішенням, особливо для тих бакалаврів, які отримали освіту на інших факультетах, наприклад філологічному або історичному. Вони не знатимуть, які умови проведення занять у тренажерних залах, яке фізичне навантаження можна використати, щоб не зашкодити людям, які приходять у фітнес центри з метою оздоровлення. Такі фахівці не зможуть здійснювати «проектну, тренувальну, науково-дослідну, інноваційну, експертну та консультативну діяльність у сфері фізичної культури і спорту», як це вказано у Стандартах вищої освіти за спеціальністю 017 «Фізична культура і спорт» для другого (магістерського) рівня вищої освіти в пункті «Працевлаштування випускників» [11].

До обов'язкових компонентів ОП майбутніх вчителів фізичної культури відноситься також дисципліна «Методологія збереження та зміцнення здоров'я» (М333), якої теж немає у ОП 017 Фізична культура і спорт, але одним модулем якої є вибіркова дисципліна «Актуальні питання збереження і зміцнення здоров'я». Метою цього курсу є «надання майбутньому фахівцю з фізичного виховання системного розуміння універсальної структури здоров'я для реалізації здоров'язбережувальної педагогічної діяльності та збереження власного здоров'я» [6], але досягнення цієї мети не додасть знань фізіолого-біохімічних механізмів та принципів тренування майбутньому фахівцю з певного виду спорту або фітнес тренеру. Другий модуль М333 «Екологія

людини» був перероблений у вибірковий курс «Екологія людини і спорту», але в список вибіркових компонентів ОП спеціальністю 017 «Фізична культура і спорт» він включений не був. У статті «Удосконалення навчальної програми з дисципліни «Методологія збереження та зміцнення здоров'я» для магістрів спеціальностей 014.11 середня освіта (фізична культура) та 017 фізична культура і спорт» були описані кроки [5] підвищення якості освіти майбутніх фахівців, випускників магістратури факультетів фізичного виховання педагогічних закладів вищої освіти, які повністю втілилися у робочій програмі та силабусі «Екології людини і спорту».

Згідно з Наказом МОН № 1098 від 13.10.2021 року «Про затвердження умов прийому на навчання для здобуття вищої освіти в 2022 році» відповідно до статей 13, 44 Закону України «Про вищу освіту» на навчання приймаються особи, які здобули ступінь бакалавра, магістра (освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста), – для здобуття ступеня магістра [12]. Виникає питання, чи можна вступити до магістратури за іншою спеціальністю, ніж та, за якою студент закінчив бакалаврат? Так, можна, але тоді бакалавр, який займався певним видом спорту, проте не отримав знань з медико-біологічних наук, оскільки навчався на будь-якому іншому факультеті, вступає до магістратури, щоб отримати їх, але в ОП таких дисциплін, на жаль, немає. Після закінчення магістратури він не зможе якісно допомагати людям різного віку, які прийшли у фітнес центр зберігати і зміцнювати своє здоров'я. Крім того, без спеціальних знань та навичок може навпаки погіршити їх стан. Тому повністю підтримуємо висновок професора Л.Ю. Дудорової і доцента Ю.В. Паришури [3] про необхідність розробки системи підготовки кадрів для фітнесу та рекреації за окремою освітньою програмою в рамках спеціальності 017 Фізична культура і спорт.

Аналіз програми навчальної дисципліни «Теорія та методика тренувального процесу в різних видах спорту» (освітньо-професійна програма другого (магістерського) рівня за спеціальністю 017 «Фізична культура і спорт») показав, що вона складена відповідно до Стандарту вищої освіти за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт галузі знань 01 Освіта / Педагогіка підготовки фахівців другого (магістерського) рівня, має 9 кредитів ECTS і відповідає очікуваному програмним результатам навчання (РН) [6]. «Предметом вивчення навчальної дисципліни є процес спортивної підготовки спортсменів, який характеризується метою, завданнями, засобами, методами, принципами, сторонами та напрямками спортивної підготовки, а також структурою тренувального процесу. Метою викладання цієї навчальної дисципліни є оволодіння теоретико-методичними та практичними аспектами системи тренування спортсменів» [6], але програма не передбачає обліку фізіолого-біохімічних механізмів формування адаптації до фізичного навантаження, знання яких необхідні тренерам.

Аналізуючи ОП інших ЗВО, які готують фахівців такого ж профілю, як факультет фізичного виховання НУЧК імені Т.Г. Шевченка, можна відмітити достатню кількість медико-біологічних дисциплін. Наприклад, у Національному університеті фізичного виховання і спорту України, провідному ЗВО, у циклі спеціалізації є ОК.ФВ 5. Рекреація у фізичній культурі різних груп населення та ОК.ФВ 7. Фізіологія рухової активності [9]. В освітньо-професійній програмі спеціальності 017 Фізична культура і спорт (магістр) факультету фізичного виховання, спорту і здоров'я Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова [10] до дисциплін вільного вибору студентів відносяться наступні медико-біологічні дисципліни: 1) Спортивна психофізіологія, предметом вивчення якої є психофізіологічні механізми життєдіяльності, поведінки, розвитку, навчання, тренування та змагальної діяльності спортсменів. 2) Засоби відновлення і підвищення працездатності спортсменів. 3) Методи функціональної діагностики у фізичній культурі і спорті. У циклі професійної підготовки ОК «Фізична терапія» (магістр) усі дисципліни – медико-біологічні.

Для порівняння якісного і кількісного складу дисциплін розглянемо освітню програму другого (магістерського) рівня за спеціальністю Середня освіта (Біологія та здоров'я людини, Хімія) НУЧК імені Т.Г. Шевченка. Кількість кредитів з циклу професійної підготовки та за вільним вибором студента складає 90 кредитів (100%): 39% – курси хімічного спрямування; 34,4% – біологія та здоров'я людини і 26,6% – практики та інші курси [8]. Звичайно, хотілося б, враховуючи наявність двох складових (біології і здоров'я), щоб кількість медико-біологічних дисциплін була збільшена порівнянно з курсами хімічного спрямування. Але повна відсутність медико-біологічних курсів в ОП магістрів спеціальності 017 Фізична культура і спорт є недалекоглядною.

Особливості підготовки магістрів фізичної культури і спорту у закладах вищої освіти Китаю ретельно проаналізовано у статті Л.В. Денисової і О.А. Шинкарука [2]. В освітній програмі (дипломні курси) підготовки магістрів за напрямом «Спортивна підготовка» (Уханський Інститут фізичного виховання, Китай) серед професійних обов'язкових курсів є медико-біологічна дисципліна «Профілактика та реабілітація спортивних травм».

Висновки. При складанні ОП необхідно ретельніше ставитися до переліку та обсягу навчальних дисциплін: не повинно бути курсів, у яких повторюється зміст, треба не допускати

невідповідності переліку та обсягу навчальних дисциплін обов'язкових компонентів освітньо-професійної програми другого (магістерського) рівня за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт та вимог Стандарту вищої освіти за цією спеціальністю (про необхідність використання медико-біологічних методів аналізу рухової активності, змагальної діяльності, стану спортсменів і осіб, які займаються фізичною культурою). В проаналізованій освітній програмі відсутні медико-біологічні дисципліни. Для бакалаврів, які отримали освіту на інших факультетах (філологічному, історичному та інших), обов'язковими мають бути медико-біологічні дисципліни в освітньо-професійній програмі другого (магістерського) рівня за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт, щоб здійснювати «проектну, тренувальну, науково-дослідну, інноваційну, експертну та консультативну діяльність у сфері фізичної культури і спорту», як це прописано у Стандарті вищої освіти за спеціальністю 017 «Фізична культура і спорт» для другого (магістерського) рівня вищої освіти у пункті «Працевлаштування випускників» [11].

Список використаних джерел

1. Головне управління статистики у Чернігівській області. URL: <https://www.chernigivstat.gov.ua> (дата оновлення: 01.02.2022)
2. Денисова Л.В., Шинкарук О.А. Аналіз закордонного досвіду фахової підготовки магістрів фізичної культури і спорту у закладах вищої освіти Китаю. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія № 15 «Науково-педагогічні проблеми фізичної культури. Фізична культура і спорт»*. 2020. Випуск 3К (123) 20. С. 508–212.
3. Дудорова Л.Ю., Паришкура Ю.В. Формування готовності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту до діяльності у фітнес центрах. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія № 15 Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)*. 2020. Випуск 3 К (123)20. С. 146-150.
4. Жиденко А.О. Значення дисципліни «Фізіологічні основи адаптації до м'язової діяльності» для професійної підготовки магістрів спеціальностей 014.11 середня освіта (фізична культура) та 017 фізична культура і спорт. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія № 15 Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)*. 2020. Випуск 3 К (123)20. С. 160-165.
5. Жиденко А.О. Удосконалення навчальної програми з дисципліни «Методологія збереження та зміцнення здоров'я» для магістрів спеціальності 014.11 Середня освіта (Фізична культура) та 017 Фізична культура і спорт. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія № 15 «Науково-педагогічні проблеми фізичної культури / Фізична культура і спорт»*. 2018. Випуск 3К (97) 18. С. 206–210.
6. Освітньо-професійна програма «Фізична культура і спорт» для другого (магістерського) рівня вищої освіти Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка. URL: <https://docs.google.com/document/d/19p2N3PJugMQRm3C4O3B3KkzV350B-86prfj5heTXzQc/edit>
7. Освітньо-професійна програма «Середня освіта (Фізична культура) Другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 014.11 Середня освіта (Фізична культура) Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка. URL: https://drive.google.com/file/d/1YtQda_of9JkY3NK3xEWNdX0UKJqQ7lCq/view
8. Освітньо-професійна програма за спеціальністю Середня освіта (Біологія та здоров'я людини, Хімія) Другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини, Хімія) Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка. URL: <https://drive.google.com/file/d/1YYMqOBtDSIUvMz1ddRjW2-PfAE1af4Z/view>
9. Освітньо-професійна програма «Фізичне виховання» Другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт Національний університет фізичного виховання і спорту України. URL: https://uni-sport.edu.ua/sites/default/files/rozklad/opp_magistr_fks_fv.
10. Освітньо-професійна програма «Спорт» Другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт. Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова. URL: <https://ffvsz.npu.edu.ua/struktura/kafedra-olimpiiskoho-i-profesiinoho-sportu>
11. Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 017 «Фізична культура і спорт» для другого (магістерського) рівня вищої освіти: Наказ № 516 від 11 травня 2021 року МОН УКРАЇНИ. URL: http://osvita.ua/doc/files/news/824/82458/017_Fizyczna_kultura_sport_516-mahistr_1.pdf
12. Про затвердження Умов прийому на навчання для здобуття вищої освіти в 2022 році НАКАЗ № 1098 від 13 жовтня 2021 року МОН УКРАЇНИ. URL: http://ru.osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/9990/
13. Юшкова О.Г. Медицина образа жизни — парадокс или свет в конце туннеля? URL: <http://professorolga.in.ua/page8785041.html>

References

1. Golovne upravlinia statystyki u Chernihivskiy oblasti. URL: <https://www.chernigivstat.gov.ua> (data onovlenia: 01.02.2022)

2. Denisova L. V., Shynkaruk O. A. (2020). Analiz zakordonnogo dosvidu fahovoi pidgotovky magistriv fizychnoi kultury I sportu u zakladah vyshoi osvity Kytaiu. *Scientific journal of National Pedagogical Dragomanov University. Series 15. Scientific and pedagogical problems of physical culture (physical culture and sports)*, 3K (123) 20, 508–212. [in Ukrainian].
3. Dydorova L., Paryshkura I. (2020). Formuvannia gotovnosti maibytnih fahivtsiv fizychnoi kultur I sportu do diialnosti u fitness tsentrah. *Scientific journal of National Pedagogical Dragomanov University. Series 15. Scientific and pedagogical problems of physical culture (physical culture and sports)*, 3K (123) 20, 146–150. [in Ukrainian].
4. Zhydenko A. O. (2020). Znachennia dystsypliny "Fiziologichni osnovy adaptatsiy do miazovoi diialnosti" dlia profesiinoi pidgotovky magistriv spetsialnosti 014.11 Seredia osvita (fizychna kultura) ta 017 Fizychna kultura I sport. *Scientific journal of National Pedagogical Dragomanov University. Series 15. Scientific and pedagogical problems of physical culture (physical culture and sports)*, 3K (123) 20, 160–165. [in Ukrainian].
5. Zhydenko A. O. (2018). Udoshkonalennia navchalnoi programy z dystsypliny "Metodologii zberezenia ta zmitsnenia zdorovia" dlia 014.11 Seredia osvita (fizychna kultura) ta 017 Fizychna kultura I sport. *Scientific journal of National Pedagogical Dragomanov University. Series 15. Scientific and pedagogical problems of physical culture (physical culture and sports)*, 3K (97) 18, 206–210. [in Ukrainian].
6. Osvitnio-profesiyna programa "Fizychna kultura I sport" dlia drugogo (magisterskogo) rivnia vyshoi osvity Natsionalnogo universytetu "Chernigivskiy kolegium" imeni T.G. Shevchenka. URL: <https://drive.google.com/file/d/1pPDvUUXTzqAvxe3FzCdYeSerG95-6lhm/view>
7. Osvitnio-profesiyna programa "Seredia osvita (Fizychna kultura)" Drugogo (magisterskogo) rivnia vyshoi osvity za spetsialnistiu 014.11 Seredia osvita (Fizychna kultura) Natsionalnogo universytetu "Chernigivskiy kolegium" imeni T.G. Shevchenka: URL: https://drive.google.com/file/d/1YtQda_of9JkY3NK3xEWNdX0UKjQq7lca/view
8. Osvitnio-profesiyna programa za spetsialnistiu "Seredia osvita (Biologii ta zdorovia liudyny, Himiia) Drugogo (magisterskogo) rivnia vyshoi osvity za spetsialnistiu 014 Seredia osvita (Biologii ta zdorovia liudyny, Himiia) Natsionalnogo universytetu "Chernigivskiy kolegium" imeni T.G. Shevchenka: URL: <https://drive.google.com/file/d/1YYMqOBtDSIUvmZl1ddRjW2-PfAE1af4Z/view>
9. Osvitnio-profesiyna programa "Fizychna vyhovannia" Drugogo (magisterskogo) rivnia vyshoi osvity za spetsialnistiu 017 Fizychna kultura I sport Natsionalnogo universytetu fizychnogo vyhovannia I sportu Ukrainy. URL: https://uni-sport.edu.ua/sites/default/files/rozklad/opp_magistr_fks_fv.
10. Osvitnio-profesiyna programa "Sport" Drugogo (magisterskogo) rivnia vyshoi osvity za spetsialnistiu 017 Fizychna kultura I sport NPU imeni M.P. Dragomanova. URL: <https://ffvsz.npu.edu.ua/struktura/kafedra-olimpiiskoho-i-profesiinoho-sportu>
11. Pro zatverdzenia standartu vyshoi osvity za spetsialnistiu 017 "Fizychna kultura I sport" dlia drugogo (magisterskogo) rivnia vyshoi osvity: Nakaz no. 516 vid 11 travnia 2021 roku MON UKRAINY. URL: http://osvita.ua/doc/files/news/824/82458/017_Fizychna_kultura_sport_516-mahistr_1.pdf
12. Pro zatverdzenia Umov pryomu na navchannia dlia zdobutia vyshoi osvity v 2022 rotsi NAKAZ no. 1098 vid 13 zhovtnia 2021 roku MON UKRAINY. URL: http://ru.osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/9990/
13. Iushkovskaia O.G. Medystyna obraza zizni – paradox ili svet v kontse tonelia? URL: <http://professorolga.in.ua/page8785041.html>

DOI 10.31392/NPU-nc.series15.2022.3K(147).31

УДК 796.06:34

Завальнюк О. В.

доктор філософських наук,

професор кафедри теорія і методика фізичної культури

Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, м. Київ

ORCID: 0000-0002-9741-8424

ПРАВОВІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ СПОРТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

В статті було приділено увагу питанням, що являє собою феномен спортивного права, а також, чи існують достатні підстави для виділення його у окрему самодостатню галузь права замість регулювання спортивної галузі в межах традиційних підрозділів правової науки. Проаналізовано недоліки і перспективи правового супроводу та його сучасні можливості в спортивній діяльності. Зазначено, що державний контроль за сферою фізичної культури і спорту постає чи не єдиним інструментом, здатним гарантувати дотримання вимог законодавства в цій сфері, саме воно намагається забезпечити дотримання гарантій реалізації спортивно-правових норм, підтримки високого рівня законності між усіма суб'єктами спортивних відносин. **Мета:** полягає в теоретичному аналізі ключових аспектів регулювання спортивного права в сучасній спортивній діяльності. **Методологія.** Дослідження було побудовано на діалектичному характері міждисциплінарного підходу, який забезпечив найбільш широкий контекст для дослідження соціокультурного феномена спортивного права в сучасній